

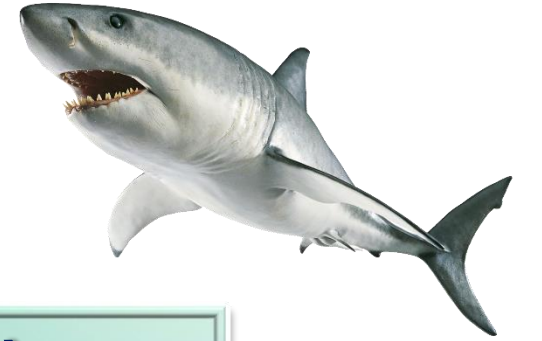
પર્યાવરણ

ઘોરણ-૩

પ્રથમ સત્ર

વાર્ષિક માસવાર આયોજન

વર્ષ - ૨૦૨૪/૨૫

આવા દરેક ઘોરણના વિષયવાર આયોજન
શિક્ષણ સાગર એપ્લીકેશનમાં ઉપલબ્ધ છે.

SHIKSHAN SAGAR
APPLICATION
2024-25

જુલાઈ માસનું પાઠ આયોજન

૧. પૂનમે શું જોયું ?

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

– પોતાના આસપાસ ના વાતાવરણમાં જોવા મળતા જીવજંતુઓ અને તેના સામાન્ય લક્ષણો (જેમ કે આવન – જાવન એવા સ્થાન કે જય તે જોવા મળે છે કે તે ત્યાં રહેતા હોય અથવા રાખવામાં આવતા હોય ભોજનની તેવો અને તેમના જ આવજો) ના આધારે ઓળખે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

- આસપાસ જોવા મળતા પંખીઓ, જીવજંતુઓ પ્રાણીઓની યાદી તૈયાર કરવી.
- પશુ – પંખીના અવાજની નકલ
- પશુ – પંખીના આવન જવાનની રીતનું અવલોકન
- પ્રાણીઓન રહેઠાણ
- પશુ – પંખીનું વર્ગીકરણ
- જીભથી પાણી પિતા હોય અને હોઠ થી પાણી પિતા હોય તેવા પ્રાણીઓ

શૈક્ષણિક સાધન :

– ચાર્ટ (પશુ, પંખી, જીવ – જંતુના)

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

વિદ્યાર્થીઓને આસ પાસ જોવા મળતા પંખીઓ, પ્રાણીઓ, જીવજંતુઓ વિષે પૂછી યાદી તૈયાર કરવા જનવીશ. પશુ / પંખી / જીવ જંતુઓના આવજની નકલ કરાવીશ. ‘પક્ષી – પંખી ના આવન – જવાન (હલન ચલણ) ની રીતનું અવલોકન કરાવીશ. વિદ્યાર્થીઓ તે વિષે જણાવશે. પ્રાણીઓના રહેઠાણની નોંધ કરાવીશ. હલન ચલણને આધારે પ્રાણીઓની યાદી બનાવવા જનવીશ. જીભથી પાણી પિતા હોય અને હોઠ થી પ્રાણી પિતા હોય તેવા પ્રાણી ઓ અલગ તરવવાની પ્રવૃત્તિ કરાવીશ.

પ્રવૃત્તિ/ પ્રોજેક્ટ/ પ્રયોગ

- પ્રવૃત્તિ : રંગ પૂતો
- પ્રાણી ઓના અઘૂરા ચિત્રો પૂર્ણ કરી રંગ પુરવા જનવીશ.
- શોધો અને લખો પ્રશ્નોના આધારે નામ શોધી ૦ કરો

– જોયેલા પ્રાણીઓને તેમના કદ ના આધારે ગોઠવો.

– રમત : કોચડાની રમત

– ફન પેજ ની મદદ વડે ચિત્ર ચિપકાવો.

મૂલ્યાંકન

– પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખવા જનવીશ.

જુલાઈ માસનું પાઠ આયોજન

૨. વનપરી

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

– સામાન્ય રૂપે અવલોકન દ્વારા ઓળખી શકાય તેવા લક્ષણો (આકારો, રંગ, બનાવટ, ગંધ) ના આધારે પોતાના આસપાસના વાતાવરણમાં ઉપલબ્ધ વૃક્ષોના પર્ણો, ડાળીઓ અને છાલને ઓળખે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

- આસપાસ જોવા મળતા વનસ્પતિઓ, વૃક્ષોની ઓળખ
- વનસ્પતિના પર્ણો, ડાળીઓ અને છાલ ની ઓળખ

– પર્ણ ના રંગ, આકાર અને કિનારની ઓળખ

– પાંદડા લીલા પીળા.. ગીતનું ગાન

– પર્ણોની ગંધને આધારે ઓળખ

શૈક્ષણિક સાધન :

– વનસ્પતિઓ ના ચાર્ટ્સ

– વનસ્પતિઓના પર્ણો

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

વિદ્યાર્થીઓને પર્યાવરણમાં આસપાસમાં જોવા મળતા વનસ્પતિ, છોડ, વેલા, વૃક્ષોની ઓળખ કરાવીશ. રંગ, ગંધ, આકારનો પરિચય કરાવીશ. વનસ્પતિના પર્ણો, ડાળીઓ અને છાલ ની ઓળખ વિવિધ પ્રવૃત્તિ દ્વારા કરાવીશ. પર્ણોના રંગ, આકાર અને કિનારની ઓળખ કરાવીશ. “પાંદડા લીલા પીળા” ગીતનું વિદ્યાર્થીઓને ગાન કરાવીશ. વિદ્યાર્થીઓ ગાન કરશે. પર્ણોની ગંધ ને આધારે ઓળખ કરાવીશ. બાળકોને વૃક્ષ સાથે મિત્રતા કરવા તેમણે પાણી પીવા તેમનું ધ્યાન રાખવા જણાવીશ.

પ્રવૃત્તિ/ પ્રોજેક્ટ/ પ્રયોગ

– પ્રવૃત્તિ : પાંદડા માંથી ચિત્રો બનાવવા

– પાંદડા અને ફુલમાં મનપસંદ રંગ પૂરો

– પર્ણો ની છાલ ઉપાસવવી

– વૃક્ષોની થડની છાલ ઉપાસવવી

– ચિત્રોમાં શું શું દેખાય છે તેના નામ લખો.

મૂલ્યાંકન

– પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખવા જણાવીશ.

જુલાઈ માસનું પાઠ આયોજન

૩. પાણી જ પાણી !

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

– જુદી જુદી વયજૂથની વ્યક્તિઓ જીવ જંતુઓ અને વનસ્પતિ છોડ માટે પાણી તથા ભોજનની ઉપલબ્ધીઓ ઘર તથા વાતાવરણમાં પાણીના ઉપયોગનું વર્ણન કરશે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

– “પાણી અણમોલ છે” ગીતનું ગાન

– પાણીની જરૂરિયાત

– પાણીના સ્ત્રોત

– પાણી સંગ્રહ કરવાની જરૂરિયાત

શૈક્ષણિક સાધન :

–

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

વિદ્યાર્થીઓને સમક્ષ “પાણી અણમોલ છે” ગીતનું ગાન કરીશ. વિદ્યાર્થીઓ સમૂહગાન કરશે. પાણીની જરૂરિયાત વિષે જણાવીશ. ચર્ચા કરીશ. પાણી ક્યાંથી મળે છે તેના સ્ત્રોતો જણાવી ચર્ચા કરીશ. પાણીને સંગ્રહ કરવાની જરૂરિયાત અને રીતો વિષે ચર્ચા કરીશ. પાણી સંગ્રહ કરવા વપરાતા હોય તેવા પત્રોની ચર્ચા કરીશ.

પ્રવૃત્તિ/ પ્રોજેક્ટ/ પ્રયોગ

– પ્રવૃત્તિ : પાણીનો સંગ્રહ કરવા વપરાતા વાસણમાં રંગપૂરો

– જ્યાંથી પાણી મળી આવે છે તેના નામ શોધો

રમત : રંગની રમત

મૂલ્યાંકન

– પ્રશ્નોના ઉત્તર લખવા જણાવીશ.

ઓગષ્ટ માસનું પાઠ આયોજન

૪. છોટું ઘર

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

– પોતાના ઘર (જુદા જુદા પ્રકારના ઘર) ને ઓળખે છે.

– પરિવારના સભ્યોની સાથે પરસ્પર સંબંધોને સમજે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

– ચિત્રનું અવલોકન અને તેના આધારે પ્રશ્નોત્તરી

– જુદા જુદા પ્રકારના ઘરની ઓળખ

– ઘર ના સભ્યોની માહિતી

– ઘર માં પ્રાણીઓનો પણ સમાવેશ

– જોડકાનું ગાન

– ઘરની સ્વચ્છતા

– ઘરની સજાવટ

શૈક્ષણિક સાધન :

–

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

વિદ્યાર્થીઓને પાઠ્ય પુસ્તકમાં આપેલા છોટું

ઘરના ચિત્રનું અવલોકન કરાવીશ.

વિદ્યાર્થીઓ ચિત્રોનું અવલોકન કરશે. પ્રશ્નો

પૂછીશ. વિદ્યાર્થીઓ ઉત્તર આપશે. વિવિધ

પ્રકારના ઘરની ઓળખ કરાવીશ. ચર્ચા

કરીશ. ઘરના સભ્યોની માહિતી મેળવશે.

પરિવારના સભ્યો સાથે કેટલાક પ્રાણીઓ

ઘરમાં છે તેની ચર્ચા કરીશ. “ઘર પ્રિય ઘર”

વિષે ના જોડકાનું ગાન કરીશ. વિદ્યાર્થીઓ

સમૂહગાન કરશે. વિદ્યાર્થીઓને ઘરની

સ્વચ્છતા રાખવા માટે શું કરવું જોઈએ તે

જણાવીશ. ઘરની સજાવટ કરવા શું કરવું

જોઈએ.

પ્રવૃત્તિ/ પ્રોજેક્ટ/ પ્રયોગ

– પ્રવૃત્તિ : ઘરનું ચિત્ર દોરો અને રંગ પૂરો

– ઘરમાં જોવા મળતા અન્ય બે જીવના

ચિત્રો દોરો

મૂલ્યાંકન

– સ્વાધ્યાય ના પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખવા

જણાવીશ.

ઓગષ્ટ માસનું પાઠ આયોજન

પ. ઘર એક શાળા

પાઠનું નામ:

પ. એક શાળા

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

– પરિવારના સભ્યોની સાથે પરસ્પર સંબંધોને સમજે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

– કુટુંબના સભ્યોની ઓળખ

– કુટુંબના બે સભ્યો વચ્ચેનો સંબંધ

– કુટુંબના સભ્યો વચ્ચેની સમાનતા

– કુટુંબના (ઘર) ના કામમાં મદદ

– કુટુંબ પાસે થી શું શીખ્યા ?

– ઘરના નિયમોનું પાલન

– કુટુંબના સભ્યોનો સ્વભાવ

– વડીલો પાસે થી વાર્તાઓ રમૂજી ઘટનાનું

શ્રવણ

શૈક્ષણિક સાધન :

–

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

વિદ્યાર્થીઓ પાસે કુટુંબમાં કોણ કોણ છે ?

તેઓના નામ અને સંબંધ વિષે માહિતી

મેળવી નોંધ કરાવીશ. કુટુંબના બે સભ્યો

વચ્ચેનો સંબંધ ની નોંધ કરવા જણાવીશ.

કુટુંબના સભ્યો વચ્ચેની સમાનતા હોય તો

તેના વિષે માહિતી મેળવીશ. કુટુંબના (ઘર)

કામમાં તમે ક્યા ક્યા કામમાં મદદ કરો છો તે અંગે ચર્ચા કરીશ. ચર્ચા કરીશ. વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા કુટુંબ પાસે થી શું શીખ્યા તે અંગે માહિતી મેળવીશ. દરેક ઘરમાં અમુક નિયમોનું પાલન કરવું પડે છે તેની માહિતી મેળવીશ. ચર્ચા કરીશ. કુટુંબના સભ્યોમાં વડીલોને કેવી રીતે માં આપવું. સભ્યોના સ્વભાવ અંગે ચર્ચા કરીશ. વડીલો પાસે થી વાર્તાઓ, રમૂજ ઘટનાનું શ્રવણ કરવા જણાવીશ.

પ્રવૃત્તિ/ પ્રોજેક્ટ/ પ્રયોગ

- પ્રવૃત્તિ : કુટુંબના સભ્યો સાથેનો એકફોટો ચોંટાડો અથવા દોરો
- પ્રોજેક્ટ : દૈનિક પત્રો, મેગેઝીન કે અન્ય સાહિત્ય માંથી કુટુંબના વિવિધ ફોટો એકત્રિત કરો.

મૂલ્યાંકન

- પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખવા જણાવીશ.

ઓગષ્ટ માસનું પાઠ આયોજન
૬. ખાધા વિના ના ચાલે

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

– પોતાના ઘર / શાળા / આજુબાજુની વસ્તુ, સંજ્ઞાઓ, સ્થળો, પ્રક્રિયાઓ (લોકોનાં કાર્યો, ભોજન બનાવવાની પ્રક્રિયા વગેરે) ઓળખે છે.

– જુદી – જુદી વયજૂથની વ્યક્તિઓ માટે પાણી તથા ભોજનની ઉપલબ્ધિઓ ઘર તથા વાતાવરણમાં વર્ણન કરે છે.

– સમાનતાઓ / અસમાનતાઓ (ભોજન – પસંદ / નાપસંદ) અનુસાર વસ્તુઓ ઓળખીને તેનો સમૂહ બનાવે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

- વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા ગઈ કાલે લીધેલા ભોજનની રજૂઆત
- વિપુલના કુટુંબના સભ્યોના ખોરાક અંગે ચર્ચા
- શું ખાઈ શકે અને શું ખાઈ ન શકે ?
- ભાવતી વસ્તુઓ
- ખોરાક વિવિધ વસ્તુઓથી બનેલો છે તે અંગે ચર્ચા

– યોખા અને ઘઉંમાંથી બનાવી શકાય તે વસ્તુઓ

– જમવામાં પસંદ – નાપસંદ હોય તેવી વાનગીઓ

– લોકોને શું – શું ખાવું ગમે છે ? તે અંગે ચર્ચા

– ખાઈ શકાય તેવી વસ્તુઓ

– ક્યારેય ખાધી ન હોય પરંતુ ખાવા ઈચ્છતા હો તેવી વસ્તુઓ

શૈક્ષણિક સાધન :

- ચાર્ટસ
- ચિત્રો

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

વિદ્યાર્થીઓ પાસે વ્યક્તિગત ગઈકાલે લીધેલા ભોજનની રજૂઆત કરાવીશ. વિચારો અને કહો ના પ્રશ્નોના ઉત્તરોની વિદ્યાર્થીઓ સાથે ચર્ચા કરીશ. વિપુલના કુટુંબના સભ્યોની માહિતી આપી. તેઓએ લીધેલા ભોજન વિશે ચર્ચા કરીશ. તેના આધારે આપેલા પ્રશ્નોની ચર્ચા કરીશ. ઘરમાં બાળક, યુવાન અને વૃદ્ધ શું ખાઈ શકે અને શું ખાઈ ન શકે તે વિશે ચર્ચા

કરાવીશ. વિદ્યાર્થીઓ પાસે ભાવતી વસ્તુઓની યાદી બનાવવા જણાવીશ. ખોરાક વિવિધ વસ્તુઓથી બનેલો છે તે વિશે માહિતી આપીશ. ચોખા અને ઘઉંમાંથી બનાવી શકાય તે વસ્તુઓની ચર્ચા કરીશ. વિદ્યાર્થીઓને જમવામાં પસંદ હોય અને નાપસંદ હોય તેવી વાનગીઓની માહિતી મેળવીશ ચર્ચા કરીશ. લોકોને શું – શું ખાવું ગમે છે ? તે માટે આપેલ વિવિધ રાજ્યોની માહિતીની ચર્ચા કરીશ. આપેલી વસ્તુઓની સામે જે ખાઈ શકાય તેની સામે ✓ ની નિશાની કરવા જણાવીશ. ક્યારેય ખાધી ન હોય પરંતુ ખાવા ઇચ્છતા હો તેવી વસ્તુઓની યાદી બનાવવા જણાવીશ. ચર્ચા કરીશ.

પ્રવૃત્તિ/ પ્રોજેક્ટ/ પ્રયોગ

- પ્રવૃત્તિ : તમને ભાવતી વસ્તુઓ વિશે યાદી) બનાવવા જણાવીશ.
- ઘરે રસોઈમાં બનાવતાં હોય તેવી વાનગીઓની યાદી બનાવો.

મૂલ્યાંકન

- સ્વાધ્યાયમાં આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તરોની ચર્ચા કરી લખવા જણાવીશ

ઓગષ્ટ માસનું પાઠ આયોજન ૭. અનોખો સંવાદ

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

- મૌખિક / લેખિત કે અન્ય પ્રકારે પરિવારના સભ્યોની ભૂમિકા પરિવારનો પ્રભાવ (ગુણ, લક્ષણ, આદત (ટેવો), વ્યવહાર) અને સાથે રહેવાની જરૂરીયાતનું વર્ણન કરે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

- ચિત્રીમાં લખેલા પરિસ્થિતિ મુજબ મૂક અભિનય
- ચિત્રનું અવલોકન
- આપણી વિશેષતાઓ
- “મારી બહેન સાંભળી શકતી નથી” વાર્તાનું વાંચન.
- ચિત્રો પૂર્ણ કરી રંગ પૂરો.
- વિવિધ ભાવ
- વિવિધ મુદ્રાઓ

શૈક્ષણિક સાધન :

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

- વિદ્યાર્થીઓને ચિત્રીમાં લખેલ પરિસ્થિતિ મુજબ મૂક અભિનય કરાવીશ. તેના આધારે પ્રશ્નોત્તરી કરી ચર્ચા કરીશ. ચિત્રનું અવલોકન કરાવીશ. તેના આધારે ચર્ચા કરીશ. આપણા દરેકમાં જે વિશેષતાઓ રહેલી છે તે વિશે ચર્ચા કરીશ. “મારી બહેન સાંભળી શકતી નથી” વાર્તાનું વાંચન કરીશ. ચેહરાના હાવભાવ આંખોના ઇશારાથી પણ વાતચીત થાય છે તે અંગે ચર્ચા કરીશ. આપેલા ચિત્રોમાં મોં, આંખ, નાક વિવિધ ભાવ બનાવી રંગ પૂરવા જણાવીશ. આપેલા આકૃતિ મુજબ મુદ્રાઓ કરાવીશ. નૃત્યની થોડી વધુ મુદ્રાઓની પ્રેક્ટીસ કરાવીશ. ચિત્રો જેઈ વાર્તા બનાવવા જણાવીશ. વાતવર્ગમાં કહેવા જણાવીશ. વિદ્યાર્થીઓ વાત કહેશે.

પ્રવૃત્તિ/ પ્રોજેક્ટ/ પ્રયોગ

- રમત : આપેલ ચિઢીમાં લખેલ પરિસ્થિતિ મુજબ મૂક અભિનય કરો.
- પ્રવૃત્તિ : ઘરે છ થી આઠ મહિનાના બાળકનું અવલોકન કરાવીશ.
- આપેલા ચિત્ર પૂર્ણ કરી રંગ પૂરો (વિવિધ ભાવ, આંખ, નાક, મો) વાર્તા ચિત્ર એકત્રિત કરવા જણાવીશ.

મૂલ્યાંકન

- વિવિધ ભાવો દર્શાવતા મૂક અભિનય કરાવીશ.

સપ્ટેમ્બર માસનું પાઠ આયોજન

૮. ફરરર....

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

- સમાનતાઓ / અસમાનતાઓ (જેમ કે રંગરૂપ / રહેઠાણ / ભોજન / આવન – જાવન / પસંદ – નાપસંદ / કોઈ અન્ય લક્ષણો) અનુસાર (વસ્તુઓ , પક્ષીઓ, જીવજંતુઓ) લક્ષણો, પ્રવૃત્તિઓના જુદા –

જુદા સાંગિક અંગોના ઉપયોગ દ્વારા ઓળખીને તેનો સમૂહ બનાવે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

- ઉખાણાંનું કથન
- ઉખાણાંનો જવાબ ચિત્રો દ્વારા
- પક્ષીઓની લાક્ષણિકતાઓ
- જોયેલા પંખીઓ કયાં જોયાં છે તે અંગે ચર્ચા
- પક્ષીઓના ચાંચનું અવલોકન
- પક્ષીઓનો ખોરાક
- પક્ષીઓના હલન ચલનની રીતો
- પક્ષીઓનાં પીછાંઓ
- કૂકડો બનાવવાની પ્રવૃત્તિ

શૈક્ષણિક સાધન :

- ચાર્ટ (પશુ, પંખી, જીવ – જંતુના)

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

વિદ્યાર્થીઓને ઉખાણાંનું કથન કરીશ. વિદ્યાર્થીઓ પાસે ઉખાણાંનો જવાબ મેળવવા પ્રયત્ન કરીશ. ત્યારબાદ પાઠ્ય પુસ્તક માં આપેલા ચિત્રોને આધારે જવાબ મેળવવા પ્રયત્ન કરીશ. પક્ષીઓની લાક્ષણિકતાઓની

ચર્ચા કરીશ. વિદ્યાર્થીઓએ જોયેલા પક્ષીઓ કયાં કયાં હોય છે તે અંગે ચર્ચા કરીશ. વિદ્યાર્થીઓમાં પક્ષીઓના ચાંચનું અવલોકન કરાવીશ. ચર્ચા કરીશ. વિવિધ પક્ષીઓના ખોરાક વિશે ચર્ચા કરીશ. પક્ષીઓનાં પીછાંઓના રંગ, આકાર, કદ વિશે અવલોકન કરાવી માહિતી આપીશ. કૂકડો બનાવવાની પ્રવૃત્તિ કરાવીશ. વિદ્યાર્થીઓ જૂથના પ્રવૃત્તિ કરશે.

પ્રવૃત્તિ/ પ્રોજેક્ટ/ પ્રયોગ

- પ્રવૃત્તિ : તમારી આસપાસ જોવાં મળતા પક્ષીઓની યાદી બનાવો.
- પ્રવૃત્તિ : કોઈપણ એક પંખીનું ચિત્ર દોરી રંગ પૂરો.
- પ્રોજેક્ટ : પક્ષીઓનાં પીછાંઓ ચોટાડી પક્ષીઓના નામ લખો.

મૂલ્યાંકન

- સ્વાધ્યાયના પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખવા જણાવીશ.

સપ્ટેમ્બર માસનું પાઠ આયોજન

૯. આવ રે વરસાદ

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

– જુદી જુદી વયજૂથની વ્યક્તિઓ જીવજંતુઓ અને વનસ્પતિ છોડ માટે પાણી તથા ભોજનની ઉપલબ્ધિઓ, ઘર તથા વાતાવરણમાં પાણીના ઉપયોગનું વર્ણન કરે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

- પાણીના સ્ત્રોતો – નદી, તળાવ, વરસાદ, કૂવો
- પાણીના સ્ત્રોતો ઉપયોગ
- જીવન સૃષ્ટી પાણી કયા થી મેળવે છે.
- “આવ્યા વાદળ જાદુ લઈને” ગીતનું ગયાં, તેના આધારે પ્રશ્નોના ઉત્તરોની ચર્ચા
- પ્રવૃત્તિ – કાગળની હોડી બનાવવી
- વરસાદના અનુભવ દર્શાવતું ચિત્ર દોરો.

શૈક્ષણિક સાધન :

– ચિત્રો

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

વિદ્યાર્થીઓને પાઠ્ય પુસ્તક માં આપેલ “અપ્પુ કેળાં કહે છે” તે વર્તનું કઠણ કરી સંભળાવિશ. પાણી ના સ્ત્રોતો વિષે જણાવીશ. પાણીના ઉપયોગોનું મહત્વ સમજાવીશ ચર્ચા કરીશ. પશુ પક્ષીઓ – જીવજંતુઓ, વૃક્ષો, પાણી કયા થી મેળવે છે તે અંગે ચર્ચા કરીશ. “આવ્યા વાદળ જાદુ લઈને” ગીતનું ગયાં કરીશ. તેને આધારે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તરોની ચર્ચા કરીશ. “વિદ્યાર્થીઓ ઉત્તરો આપશે. કાગળની હોડી બનાવડાવીશ. વિદ્યાર્થીઓ કાગળ માંથી હોડી બનાવશે વાદળના અનુભવો દર્શાવતું ચિત્ર દોરવા જણાવીશ. વિદ્યાર્થીઓ ચિત્ર દોરશે.

પ્રવૃત્તિ/ પ્રોજેક્ટ/ પ્રયોગ

- તમે પાણી કયા કયા વાપરો છો ? તે જણાવો.
- કાગળ માંથી હોડી બનાવવી.
- વરસાદના અનુભવનું ચિત્ર દોરી રંગ પૂરો.

મૂલ્યાંકન

– પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખવા જણાવીશ.

સપ્ટેમ્બર માસનું પાઠ આયોજન

૧૦. રસોડાની વાત

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

- સમાનતાઓ, અસમાનતાઓ (જેમ એ ભોજન) અનુસાર વસ્તુઓના ઉપયોગ દ્વારા ઓળખી ને તે નો સમૂહ બનાવે છે.
- વર્તમાન અને પહેલા (વડીલોના સમયની) વસ્તુઓ અને પ્રક્રિયાઓ (જેમ કે વાસણ) માં ભેદ સમજે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

- ઓવર લેપીંગ કરેલ વાસણોના ચિત્રોમાં રંગ પૂરો
- ઘર માં રસોઈ બનાવવા હોય તેવા વાસણોની ચર્ચા
- ખોરાક રાંધવાની રીતનું વર્ણન
- વિવિધ વાનગીઓ બનાવવાની રીત
- રસોઈ બનાવવામાં વપરાતું ઈંધણ
- મગ ને ફાળાવવાનો પ્રયોગ, તેમાંથી વાનગી બનાવવી.

– રાંધ્યા વગર શું શું બનાવી શકાય તેની નોંધ

શૈક્ષણિક સાધન :

– **શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :**

વિદ્યાર્થીઓને ઓવર લેપીંગ કરેલ ચિત્રોમાં ટપાકા દેખાય છે. ત્યાં રંગ પુરવીશ. ઉપસેલા ચિત્રોની નોંધ કરાવીશ. ઘર માં રસોઈ બનાવતા હોય તેવા વાસણો નોંધી લાવવા જણાવીશ. વાસણો શેન બનેલા છે ? તે ચર્ચા કરી નોંધ કરવિશ. રોટલી કેવી રીતે બને છે તે અંગે ચર્ચા કરીશ. આપેલ વાનગી બનાવવાની રીત દ્વારા કઈ કઈ વાનગી બનાવી શકાય તેની ચર્ચા કરાવીશ. આપેલ રસોઈ બનાવવાના સાધનોમાં જે ઈંધણ વાપરે તેને ચિત્ર સાથે જોડો. ફાગાવેલા મગ કેવી રીતે તૈયાર થાય છે તેનું પ્રયોગ દ્વારા સમજણ આપીશ. તૈયાર થયેલા મગમાં ડુંગળી, ટામેટાં, મીઠું અને લીંબુ નો રસ ઉમેરી વાનગી તૈયાર કરાવડાવીશ. તે વાનગી ખાવા જણાવીશ. રાંધ્યાવગર શું શું બનાવી શકાય તેની નોંધ કરાવીશ. ચર્ચા કરીશ.

પ્રવૃત્તિ/ પ્રોજેક્ટ/ પ્રયોગ

– ઓવર લેપીંગ કરેલા વાસણો ના ચિત્રોમાં રંગ પૂરી વાસણો ઓળખી નોંધ કરો.
– ઘરે રસોડા માં જય રસોઈ બનાવવાની રીતનું અવલોકન કરો. તેના આધારે આપેલ માહિતી નોંધો.

મૂલ્યાંકન

– પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખવા જણાવીશ.

સપ્ટેમ્બર માસનું પાઠ આયોજન

૧૧. આપણા વાહનો

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

– પોતાના આજુબાજુ ની વસ્તુઓ (વાહન – વ્યવહારના વાહનો) ને ઓળખે છે.
– વર્તમાન અને પહેલા (વડીલોના સમયની) વસ્તુઓ અને પ્રક્રિયાઓ માં ભેદ સમજે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

– “આગગાડી” ગીતનો અભિનય સાથે ગાન
– ગીત ને આધારે પ્રશ્નોત્તરી

– અલગ અલગ સ્થળો એ ફરવા માટે

ઉપયોગ માં લેવામાં આવતા વાહનો

– ઘરે થી અલગ અલગ સ્થળો કેવી રીતે જશો તેની ચર્ચા

– વાહનોના ઉપયોગો

– વાહનોમાં સમયે સમયે આવેલા બદલાવ

– આગગાડી બનાવવાની પ્રવૃત્તિ

– વાહનોના અવાજ પર થી વાહનો

ઓળખવા

– ચિત્રનું અવલોકન અને તેના આધારે પ્રશ્નોત્તરી

– ચિત્રો સાચા ક્રમમાં દોરો

– વાહનોના ચિત્રો એકત્રિત કરવા

શૈક્ષણિક સાધન :

– વાહનોના ચાર્ટ

– વાહનોના વિડીયો

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

વિદ્યાર્થીઓની સમક્ષ “આગગાડી” ગીતનું અભિનય સાથે ગાન કરાવીશ. વિદ્યાર્થીઓ ગીતનું અભિનય સાથે ગાન કરશે. તેના આધારે વિદ્યાર્થીઓ સાથે પ્રશ્નોત્તરી કરીશ.

વેકેશનમાં વિદ્યાર્થીઓ અલગ અલગ સ્થળોએ ક્યા વાહનોમાં ફરવા ગયા હતા તે વાત કરીશ. તમારા ઘરે થી તમે અલગ અલગ સ્થળોએ કેવી રીતે જશો તેની ચર્ચા કરાવી નોંધ કરાવીશ. આપેલ ચિત્રોની સામે વાહનોના ઉપયોગ ચર્ચા કરી લખવા જણાવીશ. વાહનોના પૈડાની સંખ્યા લખી તેના ઉપયોગ લખવા જણાવીશ. વડીલોની મદદ થી મેળવેલી માહિતી ને વાહનો માં સમયે સમયે આપેલ બદલાવ વિષે. માહિતી લાવવા જણાવીશ. વિદ્યાર્થીઓ માહિતી એકત્રિત કરશે. આગગાડી બનાવવાની પ્રવૃત્તિ કરાવીશ. દિવાસળીના ખાલી ખોખ મથિવીદ્યાર્થીઓ આગગાડી બનાવશે. આપેલ વાહનોના આવાજ પરથી

પ્રવૃત્તિ/ પ્રોજેક્ટ/ પ્રયોગ

- તમે જોયેલા વાહનોની યાદી બનાવો.
- વડીલો પાસેથી વાહનોમાં સમયે સમયે થયેલા બદલાવની માહિતી એકત્રિત કરવી.
- ખાલી દિવાસળીના બોક્સ ના ઉપયોગ થી આગગાડી બનાવવી.

મૂલ્યાંકન –

ઓક્ટોબર માસનું પાઠ આયોજન

૧૨. આપણા કામ

પાઠનું નામ:

૧૨. આપણા કામ

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

– પોતાના ઘર, શાળા, આજુબાજુ ના સ્થળો, પ્રક્રિયાઓ (લોકોના કાર્યો) ને ઓળખે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

- ચિત્રોનું અવલોકન
- અલગ અલગ લોકોના કામ
- આસ પાસ પાડોશ ના લોકો કેવા કામ કરે છે ? તે અંગે ચર્ચા
- આપેલ યાદી માંથી બહુમાળી મકાનો પર કરો. મકાન માં ક્યા ક્યા કામ થાય છે તે અંગે ચર્ચા.
- ચિત્રોનું અવલોકન અને તેના આધારે પ્રશ્નોત્તરી
- દિપાલી ના પ્રસંગ નું કથન

– વિવિધ ક્રિયાનો સમય ઘડિયાળમાં

નોંધાવો

– ઘર ના સભ્યો ક્યા ક્યા કામ કરે છે . – શાળાએ ન જતાં હોય તે બાળકોની માહિતી તૈયાર કરવી.

શૈક્ષણિક સાધન :

- ચાર્ટ્સ
- ચિત્રો

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા પાઠ્ય પુસ્તક માં આપેલ ચિત્રોનું અવલોકન કરાવીશ. તેના આધારે આપેલ માહિતીનું વાંચન કરાવીશ. તેના આધારે આપેલ માહિતીનું વાંચન કરાવીશ. ચિત્રોના આધારે અલગ અલગ લોકો શું કામ કરી રહ્યા છે તે લખાવીશ. આસપાસ પાડોશ ના લોકો કેવા કામ કરે છે તે લખી. આ કારીગરો ને શું કહેવાય તે નોંધાવીશ. આપેલ યાદી માંથી બહુમાળી મકાનો પર કરવા જણાવીશ. તેમાંથી વાંચ મકાનના નામ અખાવી તેમ ક્યા ક્યા કામ થાય છે તે લખાવીશ. ચિત્રોમાં અવલોકન કરવી આપેલ

પ્રશ્નો પૂછીશ. વિદ્યાર્થીઓ ઉત્તર આપશે. દિપાલીના પ્રસંગનું કથન કરીશ. તેના આધારે પ્રશ્નના ઉત્તરની ચર્ચા કરીશ. નીચે આપેલી વિવિધ ક્રિયાઓ દિવસ ના ક્યા સમયે કરો છો તે ઘડિયાળમાં નોંધાવીશ. ઘર ના સભ્યો ક્યા કામો કરે છે ? તે પૈકી ક્યા સભ્યો પૈસા કામવાનું કામ કરે છે તે નોંધાવીશ. ઘરના વડીલો પાસેથી તેઓ બાળક હતા ત્યારે ક્યા કામ કરતાં હતા તે જાણી લાવવા જણાવીશ. આજુ બાજુ પાડોશમાં છ વર્ષ સુધીનું બાળક શાળાએ ન જતાં હોય તેની વિગત લખી કેવી શાળા ગમે તે અંગે નોંધ કરાવીશ.

પ્રવૃત્તિ/ પ્રોજેક્ટ/ પ્રયોગ

- પ્રવૃત્તિ : વિવિધ કારીગરોના ચિત્રો એકત્રિત કરો.
- પ્રવૃત્તિ : ઘરના ક્યા સભ્યો ઘરના કામ કરે છે અને બીજા ક્યા કામ કરે છે તે જાણવા જણાવીશ.

મૂલ્યાંકન

– પ્રશ્નોના ઉત્તરોની ચર્ચા કરી ઉત્તરો લખવા જણાવીશ.

ઓક્ટોબર માસનું પાઠ આયોજન ૧૩. આપણી લાગણીઓની ભાગીદારી

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

- પરિવારના સભ્યોની સાથે પરસ્પર સબંધોને સમજે છે.
- જુદી જુદી વય જુથ ની વ્યક્તિઓનું વર્ણન કરે છે.
- મૌખિક / લેખિત કે અન્ય પ્રકારે પરિવારના સભ્યોની ભૂમિકા પરિવાર નો પ્રભાવ (ગુણ લક્ષણ, આદત (ટેવ) વ્યવહાર અને સાથે રહેવા માટે ની જરૂરિયાત નું વર્ણન કરે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

- સીમાના પરિવારની વાત
- ઘર ના સભ્યો વિષે વિશેષ વિગત
- સીમાના ભાઈ ની વાત યાદ કરો અને કહો
- ચર્ચા તથા પ્રશ્નોત્તરી

– રમત “ આંખે પાટા” રમો તથા ચર્ચા કરો અને કહો.

- વિચારો અને કહો – ચર્ચા તથા પ્રશ્નોત્તરી
- “ બ્રેઈલ લિપિ” વિષે સમજ તથા તેના વિષે વિશેષ માહિતી

શૈક્ષણિક સાધન :

- બ્રેઈલ લિપિ ના ચિત્રો

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

વિદ્યાર્થીઓને સીમાના પરિવારની વાત કરીશ. સીમાને જે બે માણસો સાથે ઘરમાં વાત કરવાની ગમે છે તેમના વિષે જણાવીશ. વિદ્યાર્થીઓને ઘરના દરેક સભ્યો વિષે વિશેષ વિગત જણાવવા કહીશ. સીમાના ભાઈની વાત કહીશ. સીમાના હબાઈ અંધ હોવાના કારણે તે કેવી રીતે કામ કરે છે. તે અંગે ચર્ચા કરીશ. વિદ્યાર્થીઓને કુટુંબમાં કે બહાર કોઈ વ્યક્તિ કે જે સાંભળી, બોલી કે જોઈ શકતા ન હોય ? તેવી વ્યક્તિ વિષે કહેવા જણાવિશ. ચર્ચા – પ્રશ્નોત્તરી કરીશ. આંખે પાટા ની રમત રામડીશ. રમત ને આધારે ચર્ચા કરી પ્રશ્નોત્તરી કરીશ. વિદ્યાર્થીઓ ઉત્તર વિષે અને કહો માં

આપેલા પ્રશ્નો ના ઉત્તરની ચર્ચા કરીશ.
વિદ્યાર્થીઓ ઉત્તર આપશે. “બ્રેઈલ લિપિ”
વિષે જણાવી વિશેષ માહિતી આપીશ.
વિદ્યાર્થીઓ ને જોયા વગર આકાર ઓળખાવો
મુશ્કેલ છે કે સરળ છે ? તે પ્રવૃત્તિ કરાવીશ.

પ્રવૃત્તિ/ પ્રોજેક્ટ/ પ્રયોગ

- રમત આંખે પાટા
- પ્રવૃત્તિ : જોયા વગર આકાર ઓળખાવો
મુશ્કેલ છે કે સરળ છે ?

મૂલ્યાંકન

- વિચારો અને લખો
- પ્રશ્નો ના ઉત્તરો લખવા જણાવીશ.

